

ako se kak Slovenec gane. Št. Iljčani smete se pač res srečne šteti, ker malo kje se najdejo takšne koristne naprave. — Vašemu bralnemu društvu pa želim, da cvete in raste ter med domačim ljudstvom obilnega sadu rodi in da bi čez leto dni že štel trikrat toliko udov, kakor zdaj. (?)

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Grof Taaffe je v ponedeljek izpregovoril v drž. zboru nekaj besedij, da pokaže, kaj misli vlada s svojo volilno spremembo; njej neki ni toliko na tem, da se vsprejme cela nje sprememba, pač pa hoče, da se vsprejme v bistvu t. j. vsaj da pravica voliti »možem — brez davčne knjižice«. Vsi večji klubi pa so zoper spremembo, kakor jo predlaga vlada. — Naj se li pri-trdi vladi »izjemno stanje« v Pragi, to vprašanje ima sedaj v rokah odbor 24 poslancev. Če se izreče le-ta zoper izjemno stanje, potem bode najbrž tako tudi v drž. zboru in vlada razpusti dež. zbor ter dobimo tako nove volitve. Na to nam je treba biti pripravljenim. — Dr. Prix, doslej župan na Dunaju, se je odpovedal, ali nam se dozdeva, da je njegova odpoved le »pesek v oči« ter pričakuje, da ga izvolijo iz nova na častno in mastno službo.

Štajarsko. Slabo se obnaša slov. ljudstvu nasproti dež. šolski svet v Gradcu, kajti v vsem, kar ta nesveti svet počne, kaže nam, da imamo jeroba v njem, kateri skrbi za-se tudi takrat, kedar ima poskrbeti za nas, ali ni imenovanje okr. šolskih nadzornikov za to glasna priča? Med imenovanimi je taci mož, ki so vse prej, kakor slov. šoli prijazni. — Na političnih shodih naših nemških sosedov slišijo se pogosto tožbe, da se v zborih, deželnih pa še bolj v državnem, dela premalo za vzboljšanje kmetijstva. Resnica je to!

Koroško. Pravila za podružnico sv. Cirila in Metoda v Velikoveci je potrdila c. kr. dež. vlada v Celovcu. — Politično slov. društvo »Straža« ima v nedeljo, dne 5. novembra ljudski shod pri Sv. Jakobu v Rožni dolini. — Nemški liberalci se bojijo, da dobijo »slov. privandraci« več moči, ako obvelja nova volilna pravica. Mogoče je to, ali le-ti dobijo tudi brez nje več moči, naj se slov. kmetje le enkrat zavejo svoje slov. krvi!

Kranjsko. Na Notranjskem stojita si sedaj že dva moža gledé na prihodnjo volitev nasproti ter se imajo volilci odločiti ali za »naprednjaka« Krajgherja ali konservativca Modica. — Občinski zastop v Ljubljani se je izrekel v javni seji za volilno spremembo. Nam ne gre v glavo, čemu je bilo take naglice treba. — V Ljubljani se ustanavlja novo društvo, ali nihče ne zna, kaki da mu bodo udje. Če ga sodimo po imenu, tedaj bodo Nemci in sicer delavci v prvi vrsti, potem pa tudi drugi »nemški duhovi«.

Primorsko. Mestni zastop je napravil v Gorici dve novi ljudski šoli, se ve, da za laške otroke, toda sedaj taci ni, ker imajo v drugih šolah dovolje prostora, slov. starši pa svojih ne marajo dati v laško šolo in obe šoli se morate zapreti. Čudno, da nepotrebne laške šole je dovolj denarja, za potrebno slovensko pa ga neki ni v obč. kasah! — Pri Sv. Križu, v okolici Trsta, ima laška »Lega« ljudsko šolo, ali sedaj ne dobi va-njo potrebnih otrok, kajti laških ni in slov. otroci gredó v domačo slov. šolo.

Hrvaško. Iz Zagreba pojde deputacija duhovščine v Rim in na Dunaj prosit za nadškofa. Oj mad-

jarske sile! — V Oseku se širi kolera in je pomrlo že mnogo ljudi za-njo. — Urednik »Hrvatske« je obsojen na 3 tedne v zapor in zgubo 800 gold. varuščine. Naj-brž je bila njegova beseda preostra za madjarska ušesa.

Ogersko. Madjarsko vlado jako peče, da se nima od Nj. veličanstva dovoljenja, naj predloži v drž. zboru načrt za postavbo o »civilnem zakonu«, pomaga pa si rada s tem, da poroča sedaj v tem, sedaj v drugem listu, da že ima dovoljenje, ali ga kmalu in gotovo dobi. Se ve, da se to poročilo že drugo jutro prekliče, toda možje vlade silijo brž takó Nj. veličanstvo na dovoljenje, ali lahko se zna, da brez uspeha.

Vunanje države.

Rim. V Benetkah, prej pod našo državo, imajo nadškof čast očaka ali patrijarha sv. cerkve, ali se ve, da le z dovoljenjem sv. očeta v Rimu. Sedaj pa si svoji laško ministerstvo pravico nadškofa imenovati in tako mu tudi čast očakov podeliti. Sv. oče pa te pravice ne morejo dati ministerstvu, ki tlači pravice sv. cerkve in je sedaj brž velika jeza na dvoru kralja Umberta!

Italija. Prejšnji minister, Rudini, sodi jako hudó sedanje ministerstvo in pravi, da je zadnji čas kreniti na drugo pot, ako se država še sploh more rešiti. V resnici pa tudi ni brž kake države v takih stiskah, kakor je ta »bela Italija«. Dolga ima, da sama ne ve, koliko ga je in ljudje so ubogi, da nimajo še za sol, kamo-li da bi imeli še kaj za v državno kaso!

Francija. Ako je listom kaj verjeti, je sedaj v tej deželi vse, kakor v raji — polno veselja. Ruski častniki se kar obsipavajo s svetlicami in na kosila jih vabijo, da je groza! Dobro, da so Rusi hladne krvi in se ne dajo kar tako premotiti. Njih govori so jako zmerni in nikjer ne govorijo o kaki zvezi med Francijo in Rusijo, le o prijaznosti. Človek pa se vendar-le vpraša, kaj utegne iz tega priti? Francosko ljudstvo je naglo in mogoče, da se zanaša na pomoč carja in kaj, če take ne bode?

Anglija. Lordu Gladstone dela sedaj že en del irskih poslancev težave, češ, da lord ne izpolnjuje svoje obljube. To je morebiti resnica, toda ali jo more izpolniti, ako se mu meče po vseh straneh polen pod noge?

Nemčija. Nadvojvoda Albreht je te dni gost cesarja Viljema v Berolinu. Vsprejemlje ga ljudstvo pristrčno in z veliko spoštljivostjo. — Pri volitvah v deželne zборе dobi katoliško osredje vse svoje dosedanje poslance in mogoče, da še več. Pri nemškem ljudstvu še katol. prepričanje kaj velja, tudi pri volitvah vam ga ljudje ne zatajijo.

Rusija. Car Aleksander se je vrnil v Gačino ter je odondot brzojavil predsedniku francoske republike v zahvalo za častno vsprejemanje ruskih častnikov. — Na njegovo povelje je admiral Avelan obiskal v Parizu kardinala in nadškofa, brž na nevoljo francoske vlade. Ta dela pri vseh teh slovesnostih brez katol. cerkve, prav kakor da je ni.

Srbija. V tej državi so res nekaj mleli zoper naše cesarstvo in je bilo treba celo ruskega cara, da jih je spravil na pravo tir, češ, da od njega nimajo pričakovati pomoči zoper Avstrijo. Po raznih listih se vsaj bere tako, ali nam se zdi nemogoče, kajti Srbija je imela doslej od naše države še le dobre.

Turčija. Ker Turek veruje, da ga zadene usoda, naj stori kaj ali nič, zato ne stori ničesar, dokler ga kdo ne prisili. Tako je tudi zoper kolero. »Romarji« iz Meke, kamor hodijo na »božji pot«, prinesejo s seboj pogostem kolero, toda kaj za to? Država se ne izmeni za take romarje. Od todi toliko kolere pri Turkih!

Afrika. Zoper Kabile, v marokanski državi, misli španjska vlada na resno vojsko in že je 15.000 voja-

kov na poti zoper nje. Ali jih bode dovolj za to vojsko? Nihče ne zna, s kom da so Kabili v zvezi ali da so, sodi se lahko.

Amerika. Z ustajo v Braziliji še stoji, kakor v zadnjem tednu. Ustajne čete, katerim je admiral de Mello na čelu, so zmagovite, vendar pa še glavnega mesta nimajo v rokah in dokler nimajo tega, še tudi njih zmaga visi na tanki niti. — V severni Ameriki je veliko delavcev brez zaslužka, pravi se, da samo v New-Yorku nad 70.000 ljudij.

Za poduk in kratek čas.

Ženska vzgojevališča.

(Slov. gospodinjstvom posvečuje Jož. Fajdiga.)

(Konec.)

In kaj je bilo temu vzrok? S kratka: dekle se ni doma ničesa naučilo, kar bi jo delalo sposobno za samostojno življenje. Morda ni hotela, morda pa tudi ni imela prilike, ker mati njena, ako je mater še imela, sama ni razumela ničesa, ker je bila mati sama slaba gospodinja. Posledica tega je bila, da se je mlademu soprogu omračilo prvokrat čelo, da je legla prva senca na njegovo srečo, kajti tajite, ako zamorete, ve mlade, Vašega poklica nevesče žene, ki sicer tako rade utajite slednjo Vašo napako in hočete vedno veljati popolnim, kljub Vašim brezštevilnim pogreškom, — tajite, ako smete, da se baš pri Vaši gospodinjstvi nezmožnosti prične domači prepir, kaljenje zakonske in družbinske sreče! Nesreče, iz katerih se porodi toliko družih nesreč in ne malokrat rušenje celega gospodarstva! Stara resnica je, da je človek tedaj dobre volje, kadar dobro je. Ako vzamemo povprečne slučaje, kolikokrat se na naših kmetih dobro je, vsaj tako dobro, da ne ustanemo jezni od mize — tedaj zamoremo sklepati, koliko izvirno dobre volje je na naših kmetih, one dobre volje, ki izvira iz zadovoljnega življenja in kakov upliv dela to tudi na duševni razvoj naroda!

Oglejmo si toraj stvar nekoliko bliže. Dejal sem, da bi bilo treba pri nas na kmetih ustanoviti, za malo let, nekake zavode ali izobraževališča gospodinjstvom. V teh zavodih, v vsakem trgu ali v vsaki večji vasi po jeden tak zavod, — poučevala bi praktično gospodinjstvi popolnoma izomikana žena dorasle in tudi nedorasle deklice o pripravljani jedi iz domačih pridelkov, kakor jih rodi naše domače polje. Tu ne mislim jedi, kakoršne se vidijo po mizah bogatašev, take jedi za kmetijski želodec niti zdrave niso, marveč čisto navadne domače jedi, ali ukusno in snažno prirejene.

V takem zavodu bi se poučevalo o raznovrstnosti pripravljenih jedil, raznovrstnosti, ki je na podlagi različnih domačih pridelkov popolnoma opravičena; koliko okusnih jedil se da iz moke in presnine razne vrste napraviti z malim trudom, z malimi stroški in tu bi videle naše potratne gospodinjke, ki za jedno in isto jed potratijo in uničijo več materijala, kakor bi ga zadoštovalo v isti množini trem drugim jedem, kako se mora štediti!

Poleg tega pa je glavno tudi snažnost. Le redke so hiše na kmetih, kjer bi vladala ob ognjišču uzorna snažnost — da, le premnogokrat bi se moral človek s studom obrniti od žensk, zlasti onih, ki negujejo še otroke v plenicih, kaj se doprinaša ob ognjišču! V vsem tem oziru bi zavod imel nalogo domače deklice soditi po poti pravega uzornega gospodinjstva in jih pretvarjati v gospodinjke, o kakoršnih danes niti pojma nimamo.

Kolike velike vrednosti bi bili taki zavodi v telesnem in duševnem obziru za naš narod, zamore si vsakdo misliti, ki ima količkaj bistro obzorje, ker potem, ako bi se taki zavodi ustanovili, pokazala bi se stoprav njih velika potreba, ker oni bi postali faktor, ki bi narod še le povzdignil iz surove prvotne materije na stopinjo človeške izomike in prvi korak do izomike našega kmetijskega stanu, menim, bi bili baš gospodinjstvom izobraževalni zavodi.

Da je ustanovitev ta jako lahko mogoča, ni treba posebej povdarjati. Zato ni treba Bog ve, kakih velikih denarnih žrtev. Priprava hiša s potrebnim ognjiščem zadostuje v poduk in poleg pridelkov, ki naj bi služili v poduk, bi pač slednja hiša zamogla kaj malega žrtvovati tudi v denarjih, da bi se zamogla vzdrževati učiteljica in kar je drugega s tem združeno.

Kakor se čuje, ustanoviti se hoče v Kamniku tak zavod z učilnim osebjem »usmiljenih sester«. V ta namen je baje žrtvoval tamošnji domoljub in trgovec g. Ivan Murnik celo svoje premoženje, obstoječe iz dveh velic hiš in mnogo zemljišča, v skupni vrednosti okolo štirideset tisoč goldinarjev. Zares humanitarno delo, za katero, ako bode prineslo zdravi sad človekoljubja, mu mora hvaležen biti ves krščanski svet, vendar se nam mora dozdevati, da bi se na imenovani podlagi utegnili poučevati prejednostanski, toraj ne splošnemu blagru koristno. Morda pa stvar zadobi drugačnje lice, kakoršnih smo po nekaterih žalostnih izkušnjah v tem pogledu žalibog v poslednjem času vže vajeni gledati.

Toraj slovenske žene na noge! Stvar je vredna prevdanka — poskusite! Vsaj bi tacega zavoda pa tudi ne trebalo vzdrževati za večno, marveč k večjemu kaki dve leti, kajti deklice, ki bi zapustile zavod kot dovršene gospodinjke in uzorne slovenske matere, postale bi vže vsaka v svojem domačem krogu učiteljica in odgojevalka in kdo bi bil tega bolj vesel, kakor vaši možje, ki bi končno jeli živeti človeški in gotovo je, da bi bilo posled videti več veselih obrazov in več bistrih glav na naših kmetih, kakor zdaj.

V to nam podeli Bog svoj blagoslov!

Smešnica. »V zadregi«, toži čevljar Brcko sosedu, »v zadregi sem, jutri moram plačati v posojilnico sto goldinarjev, ali skupaj se imam le polovico.« — »Daj«, tolaži ga sosed, »daj pa to polovico, druga pa ostane lahko na dalje.« — »Oj«, odvrne mu Brcko, »oj se ve, da lahko ostane polovica na dolgu, toda jaz imam še le to skupaj!«

Razne stvari.

(Volilni shod) bode v nedeljo, dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne v Žalcu. Poročal bode svojim volilcem drž. in dež. poslanec, g. Miha Vošnjak o svojem delovanju v drž. in dež. zboru. Pri tej priložnosti predstavi se tudi volilcem kandidat za deželnega poslanca, ki ga volijo mesta in trgi Celjske skupine, dr. Jurij Hrašovec iz Celja. Zeleti je mnogostevilne vdeležbe od strani dotičnih volilcev.

(Blagoslovljenje.) V nedeljo bode blagoslovljenje cerkve Sv. Petra in Pavla na Ptuj. Sv. obrede opravijo mil. prošt M. Modrinjak na Ptuj. Cerkev je ukusno popravljena in kakor čujemo, večinoma na stroške domačih župljanov in oo. minoritov na Ptuj.

(Družba sv. Mohorja.) V tiskarni družbe sv. Mohorja so se dotiskale knjige za leto 1893. So pa te-le: Koledar za leto 1894, »Življenja srečen pot«, »Jeruzalemski romar« 2. zvezek, »Kitajci in Japonci«,